SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
VII kadencja

Druk nr 668

Warszawa, 13 czerwca 2012 r.

Pani
Ewa Kopacz
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. i na podstawie art. 32 ust. 2 regulaminu Sejmu niżej podpisani posłowie wnoszą projekt ustawy:

- o zmianie ustawy o ochronie danych osobowych.

Do reprezentowania wnioskodawców w pracach nad projektem ustawy upoważniamy pana posła Roberta Biedronia.

(-) Maciej Banaszak; (-) Piotr Paweł Bauć; (-) Robert Biedroń; (-) Bartłomiej Bodio; (-) Jerzy Borkowski; (-) Artur Bramora; (-) Jan Cedzyński; (-) Piotr Chmielowski; (-) Artur Dębski; (-) Marek Domaracki; (-) Dariusz Cezar Dziadzio; (-) Wincenty Elsner; (-) Artur Górczyński; (-) Anna Grodzka; (-) Michał Kabaciński; (-) Adam Kępiński; (-) Krzysztof Kłosowski; (-) Henryk Kmiecik; (-) Sławomir Kopyciński; (-) Roman Kotliński; (-) Jacek Kwiatkowski; (-) Andrzej Lewandowski; (-) Tomasz Makowski; (-) Małgorzata Marcinkiewicz; (-) Maciej Mroczek; (-) Jacek Najder; (-) Wanda Nowicka; (-) Michał Tomasz Pacholski; (-) Janusz Palikot; (-) Wojciech Penkalski; (-) Andrzej Piątak; (-) Zofia Popiołek; (-) Marek Poznański; (-) Andrzej Rozenek; (-) Adam Rybakowicz; (-) Armand Kamil Ryfiński; (-) Paweł Sajak; (-) Marek Stolarski; (-) Halina Szymiec-Raczyńska; (-) Maciej Wydrzyński.

Projekt

USTAWA
z dnia ..... 2012 r.
o zmianie ustawy o ochronie danych osobowych

Art. 1.

W ustawie z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (Dz.U.2002.101.926 j.t. z póź. zm) wprowadza się następujące zmiany:

1) Art. 43 pkt 2 otrzymuje następujące brzmienie:
"2. W odniesieniu do zbiorów, o których mowa w ust. 1 pkt 1, oraz zbiorów, o których mowa w ust. 1 pkt 1a, przetwarzanych przez Agencję Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencję Wywiadu, Służbę Kontrwywiadu Wojskowego, Służbę Wywiadu Wojskowego oraz Centralne Biuro Antykorupcyjne, Generalnemu Inspektorowi nie przysługują uprawnienia określone w art. 12 pkt 2, art. 14 pkt 1 i 3-5 oraz art. 15-18."

Art. 2.

Ustawa wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

Uzasadnienie

Potrzeba i cel wydania ustawy

Celem niniejszego projektu nowelizacji Ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (Dz.U.10.229.1497 z późn. zm.), jest pełne włączenie zbiorów danych osobowych przetwarzanych przez kościoły i związki wyznaniowe pod kontrolę Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych (GIODO).
Konieczność dokonania zmian zawartych w tej nowelizacji uzasadnić należy:
- potrzebą zapewnienia podstawowego prawa obywateli do ochrony ich danych osobowych;
- ograniczonymi uprawnieniami kontrolnymi GIODO w przypadku coraz częstszych skarg od obywateli dotyczących przetwarzania ich danych osobowych przez kościoły i związki wyznaniowe;
- coraz częstszymi procesami sądowymi wytaczanymi GIODO przez obywateli, których skargi GIODO umorzył z powodu wymienionego powyżej;
- brakiem uprawnień GIODO do przeprowadzania kontroli zabezpieczeń danych osobowych przetwarzanych przez kościoły i związki wyznaniowe;
- niezgodnością Ustawy o Ochronie Danych Osobowych z Dyrektywą 95/49/WE w zakresie regulacji dotyczących przetwarzania danych osobowych przez związki wyznaniowe.

Rzeczywisty stan w dziedzinie objętej niniejszą nowelizacją

Ograniczone podstawowe prawo obywateli do ochrony ich danych osobowych z powodu ograniczonych uprawnień kontrolnych GIODO.

Ustawa o Ochronie Danych Osobowych (dalej UoODO) gwarantuje każdemu prawo do uaktualnienia i sprostowania danych osobowych jej dotyczących (art. 32.1.6 UoODO). W przypadku wykazania przez osobę, że jej dane są nieprawdziwe lub nieaktualne administrator danych osobowych jest zobowiązany do ich uaktualnienia bez zbędnej zwłoki (art 35.1 UoODO). Jeżeli administrator nie dopełni tego obowiązku, osoba której dane są nieprawdziwe ma prawo wystąpić do GIODO z wnioskiem o wydanie nakazu aktualizacji danych (art 35.2 UoODO), zaś Generalny Inspektor na podstawie art 12.2 jest zobowiązanych do rozpatrzenia złożonej skargi i wydanie decyzji administracyjnej. Proces aktualizacji danych przez GIODO (decyzja administracyjna) jest regulowany w UoODO w artykułach 14.1, 14.3-14.5, 15-18.

Przepisy UoODO nie pozwalają na wydawanie decyzji administracyjnych w przypadku danych osobowych przetwarzanych przez Agencję Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencję Wywiadu, Służbę Kontrwywiadu Wojskowego, Służbę Wywiadu Wojskowego, Centralne Biuro Antykorupcyjne, uprawnionych funkcjonariuszy w trakcie przeprowadzania czynności operacjno-rozpoznawczych oraz... związki wyznaniowe (art. 43.2 UoODO). Zrozumiałym jest, że ABW, AW, SKW, SWW, CBA oraz policja przetwarzają dane osobowe ze względu na bezpieczeństwo państwa oraz obywateli. Znajduje również uzasadnienie ograniczenie uprawnień kontrolnych GIODO wobec podmiotów odpowiadających za administrację tymi danymi. Niezrozumiałym jest natomiast, że takimi samymi przywilejami poufności i niezależności cieszą się administratorzy danych osobowych przetwarzanych przez związki wyznaniowe.

Związki wyznaniowe nie prowadzą wszak uprawnionej przez prawo działalności służącej szeroko pojętemu bezpieczeństwu państwa lub jego obywateli.

Z powodu zapisu w art. 43.2 UoODO obywatele, którzy zgodnie z ustawą żądają aktualizacji swoich danych osobowych przetwarzanych przez kościoły są przez tą samą ustawę kierowani do Generalnego Inspektora, któremu UoODO nie pozwala na wydanie decyzji administracyjnej w tej sprawie. Na istnienie tego "ślepego koła" zwracał wielokrotnie uwagę sam GIODO - kilka przykładów poniżej:

a) Dyskusja nad sprawozdaniem z działalności Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych 2009-2010

12 stycznia 2012 roku odbyło się w polskim parlamencie posiedzenie sejmowej Komisji Sprawiedliwości i Praw Człowieka. W trakcie posiedzenia Komisja rozpatrzyła sprawozdania z działalności Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych w latach 2009 i 2010. Odpowiadając na pytania posłów GIODO zauważa, że nie może interweniować w sprawie danych osobowych przetwarzanych niezgodnie z prawem przez kościoły z powodu niejasności w prawie polskim: "*(...) Ten zakres dotyczy przetwarzania danych członków kościoła lub związku wyznaniowego i osób, które są z nimi wprost powiązane. W tym przypadku GIODO przede wszystkim nie może wykonać dwóch ze swoich podstawowych działań: po pierwsze – nie może przeprowadzić inspekcji, po drugie – nie może wydać decyzji administracyjnej. (...) Mamy przepisy prawne – jeżeli przepisy gdzieś nie są precyzyjne to organ publiczny nie ma prawa domniemywania sobie swoich uprawnień, bo byłoby to sprzeczne z art. 7 Konstytucji, który stanowi, że organ może działać tylko na podstawie prawa i w granicach prawa. Jeżeli więc taki problem się pojawi, a organ nie jest pewny co do swoich uprawnień, a przyznaję, że jako generalny inspektor w niektórych z tych sytuacji nie jestem pewien jak daleko sięgają moje uprawnienia, organami właściwymi do rozstrzygnięcia takich wątpliwości są sądy. W związku z czym sytuacja, w której te sprawy trafiły do rozstrzygnięcia w WSA i NSA nie wydaje mi się sytuacją nienormalną. Wręcz odwrotnie – wydaje mi się ona sytuacją jak najbardziej normalną w demokratycznym państwie prawnym. Natomiast z pewnością Generalny Inspektor na podstawie dziś obowiązujących przepisów nie widzi możliwości wydawania decyzji co do wpisów w księgach parafialnych czy księgach prowadzonych przez kościoły i związki wyznaniowe, bo takiego uprawnienia decyzyjnego nie ma.*"

b) Informacja opublikowana na oficjalnej stronie GIODO

GIODO na swojej stronie internetowej w "Odpowiedziach na pytanie" podaje wyjaśnienie, dlaczego nie może wydawać decyzji administracyjnych.

Pytanie:

Jakie są podstawy prawne wyłączenia Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych ze sprawowania pełnego nadzoru nad przetwarzaniem danych osobowych w zbiorach prowadzonych przez Kościół?

Odpowiedź:

Generalnemu Inspektorowi Ochrony Danych Osobowych nie przysługują uprawnienia w postaci wydawania decyzji administracyjnych, przeprowadzania czynności kontrolnych, wglądu do dokumentów oraz wstępu do pomieszczeń, w których przetwarzane są przez Kościół dane osobowe w odniesieniu do zbiorów dotyczących osób należących do Kościoła i przetwarzanych na jego potrzeby, natomiast Generalny Inspektor Ochrony Danych Osobowych może występować w takich sprawach o wyjaśnienia,

sygnalizować nieprawidłowości, ewentualnie zawiadamiać o popełnieniu przestępstwa (art. 43 ust. 2 ustawy).
Źródło: http://www.giodo.gov.pl/392/id_art/3125/j/pl/

c) Sprawozdanie z działalności GIODO w roku 2010

Fragment sprawozdania: *"Poniżej przedstawione zostaną przykłady innych skarg, które w 2010 r. wpłynęły do Biura Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych. Wśród nich były skargi zawierające zarzut przetwarzania nieaktualnych danych osobowych przez proboszczów parafii Kościoła Katolickiego. Skarżący wskazywali w nich, iż pomimo złożenia oświadczenia o wystąpieniu z Kościoła Katolickiego, nie została o tym fakcie zamieszczona stosowna adnotacja w księdze chrztów. Generalny Inspektor Ochrony Danych Osobowych zwracał się w poszczególnych sprawach o wyjaśnienia do odpowiednich podmiotów przetwarzających dane członków lub byłych członków Kościoła Katolickiego. Po uzyskaniu wyjaśnień, z których wynikało, że osoby skarżące są wciąż członkami Kościoła Katolickiego Generalny Inspektor umarzał postępowania administracyjne w takich sprawach wskazując w oparciu o przepis art. 43 ust. 2 ustawy o ochronie danych osobowych na brak swojej kognicji do wydania merytorycznej decyzji administracyjnej w tym względzie. W związku bowiem z treścią powołanego przepisu, organ nie może prowadzić postępowania wyjaśniającego ukierunkowanego na wydanie merytorycznej decyzji administracyjnej ani przeprowadzać czynności kontrolnych odnośnie przetwarzania danych osobowych na potrzeby Kościoła Katolickiego, z wyłączeniem prawa żądania złożenia pisemnych lub ustnych wyjaśnień oraz wzywania i przesłuchiwania osób w zakresie niezbędnym do ustalenia stanu faktycznego."*

Należy zwrócić uwagę na jeden ważny fakt. GIODO nie może przeprowadzać kontroli i wydawać decyzji administracyjnych w przypadku skarg pochodzących od osób należących do związku wyznaniowego. Art. 43.1.3 mówi:
"3) dotyczących osób należących do kościoła lub innego związku wyznaniowego, o uregulowanej sytuacji prawnej, przetwarzanych na potrzeby tego kościoła lub związku wyznaniowego,"
Po pierwsze, GIODO ma olbrzymie trudności z ustaleniem stanu faktycznego tj. czy osoba składająca skargę należy czy też nie do związku wyznaniowego. Brak jest w prawie polskim przepisów, które by w sposób bezpośredni regulowały kwestię wstępowania i występowania ze wspólnoty religijnej, tak aby możliwe było ustalenie stanu faktycznego. Praktyka pokazuje, iż w tej sytuacji w razie najmniejszych wątpliwości GIODO uznaje osoby składające skargę za osobę należącą do związku wyznaniowego i umarza postępowanie. Oświadczenie woli o opuszczeniu związku wyznaniowego jest przez GIODO ignorowane.
Po drugie, mamy tu do czynienia z dyskryminacją osób należących do związków wyznaniowych, gdyż ich skargi, w przeciwieństwie do skarg od osób nie należących do związku wyznaniowego, są przez GIODO oddalane. W ten sposób osoby należące do związku wyznaniowego zostały pozbawione narzędzia do egzekwowania przysługującego im prawa do np. aktualizacji ich danych osobowych.
Rozwiązaniem w tej sytuacji jest zrównanie uprawnień osób należących oraz nie należących do związku wyznaniowego poprzez proponowaną zmianę art. 43.2., w taki sposób, aby obie te grupy mogły skutecznie składać skargi do GIODO.

Ograniczenie praw podstawowych obywatela

Podstawowe prawo obywateli do wolności wyznania i przynależenia do kościołów lub związków wyznaniowych jest ograniczone z powodu braku uprawnień Generalnego Inspektora do wydania decyzji o nakazie sprostowania danych.

Praktyka pokazuje, że obywatele chcą skorzystać z ustawowej drogi do aktualizacji swoich danych osobowych przetwarzanych przez kościoły, stosując bezpośrednio art. 32.1.6 UoODO. Wszystkie są oświadczeniem woli obywatela (w sensie Kodeksu Cywilnego), który powołuje się na obowiązujące prawo do należenia lub nienależenia do kościołów lub związków wyznaniowych, co jest gwarantowane przez Ustawę o Gwarancjach Wolności Sumienia i Wyznania, art 2.2a. W przypadku kiedy administrator danych osobowych odmawiał sprostowania danych osobowych obywatel kierował skargę do GIODO z żądaniem wydania decyzji administracyjnej. GIODO jako instytucja państwowa stojąca na straży danych osobowych obywateli została w przypadku zbiorów prowadzonych przez parafie ograniczona przez ustawę jedynie do możliwości "ustalenia stanu faktycznego". Dotychczasowe orzecznictwo GIODO pokazuje, że oświadczenia woli obywateli nie były brane pod uwagę, "stan faktyczny" był ustalany wyłącznie poprzez zapytanie skierowane do administratora danych a następnie sprawa była umarzana lub oddalana z powodu braku uprawnień.

Prawa i wolności podstawowe obywatela, jak prawo do wolności wyznania, nie są sprawami wewnętrznymi kościoła. Prawa te zostały ujęte w Deklaracji Praw Człowieka i w Karcie Praw Podstawowych Unii Europejskiej. GIODO w swoich orzeczeniach przyjmuje, że obywatel, który nie wystąpił z kościoła jest we "władzy duchowej i jurysdykcji" kościoła (sformułowanie z uzasadnienia decyzji), co jest sprzeczne z podstawowymi prawami człowieka. Jest całkowicie niezrozumiałe, że instytucja państwowa, uznaje "władzę duchową" jednej z instytucji ponad te prawa. Poprzez nadanie art. 43.2 brzmienia jak proponowane uniknie się umieszczania w decyzjach Generalnego Inspektora odwołań do przepisów wewnętrznych związków wyznaniowych.

Coraz częstsze procesy sądowe wytaczane GIODO przez obywateli, których skargi zostały przez GIODO umorzone.

Prasa (artykuł "Wypisać się z Kościoła. Coraz więcej chętnych" Katarzyny Wiśniewskiej w Gazecie Wyborczej z dnia 11-02-2012) cytuje wypowiedź GIODO o tym, że do jego biura wpływa jeden, dwa listy tygodniowo w związku z przetwarzaniem danych osobowych przez kościoły. Powszechną praktyką GIODO jest umarzanie tych skarg w związku z niemożnością wydawania przez GIODO decyzji administracyjnych w sprawach przetwarzania danych osobowych przez związki wyznaniowe.
O wadze tego problemu świadczą pozwy wytaczane przez obywateli, których skargi GIODO umorzył. Pozwy takie rozpatruje Wojewódzki Sąd Administracyjny w Warszawie i jak dotychczas zazwyczaj kończą się one podtrzymaniem decyzji GIODO przez sąd. Świadczy to dobitnie o tym, że obywatel który uważa, że jego dane są niezgodnie z prawem przetwarzane przez kościół nie może liczyć na pomoc organów państwa. GIODO, którego obowiązkiem jest stanie na straży przestrzegania przepisów o ochronie danych osobowych nie może podjąć działań kontrolnych ani wydać decyzji administracyjnej, a WSA przyznaje mu rację. Z dotychczasowej praktyki wynika, że nawet jeśli skarga obywatela będzie w pełni uzasadniona, GIODO skargę umorzy gdyż nie ma kognicji do jej rozpatrywania. Jest to ewidentna luka prawna, która wymaga uzupełnienia.
Oto przykłady orzeczeń WSA w Warszawie:

Sprawa D.S. (II SA/Wa 2026/11), data orzeczenia: 2012-01-11 (http://orzeczenia.nsa.gov.pl/doc/80632934FB)
Oddalono skargę na GIODO. W uzasadnieniu WSA przyznaje, że GIODO nie ma uprawnień do wydawania decyzji administracyjnych w przypadku odmowy żądania sprostowania danych osobowych przetwarzanych przez kościoły.

Sprawa M.M. (II SA/Wa 1671/11), data orzeczenia: 2012-01-20
Oddalono skargę na GIODO. Uzasadnienie jest podobne jak w sprawie D.S.

Brak uprawnień GIODO do przeprowadzania kontroli zabezpieczeń danych osobowych przetwarzanych przez kościoły i związki wyznaniowe

Coraz więcej związków wyznaniowych przetwarza dane osobowe w bazodanowych systemach komputerowych. Dostępne są na rynku wyspecjalizowane aplikacje informatyczne do obsługi np. parafii, w których przetwarzane są dane osobowe dziesiątek tysięcy osób. Żadne oprogramowanie nie jest w 100% bezpieczne i konieczne jest zachowanie specjalnych środków ostrożności w celu zabezpieczenia przetwarzanych danych osobowych. Z powodu art. 43.2 UoODO Generalny Inspektor nie ma w chwili obecnej uprawnień do przeprowadzenia kontroli metod zabezpieczeń danych osobowych przetwarzanych przez związki wyznaniowe - nawet gdyby pojawiły się udokumentowane przypadki zaniedbań w tej dziedzinie. GIODO może przeprowadzić tego typu kontrolę w szpitalach, bankach, domach pomocy społecznej, ale nie w związkach wyznaniowych. Z uwagi na rosnące zagrożenie cyberprzestępczością należy umożliwić GIODO przeprowadzanie tego typu kontroli w uzasadnionych przypadkach również w kościołach i związkach wyznaniowych.

Niezgodność Ustawy o Ochronie Danych Osobowych z Dyrektywą 95/46/WE w zakresie regulacji dotyczących przetwarzania danych osobowych przez związki wyznaniowe.

Ochrona danych osobowych jest gwarantowana w Traktacie o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej w artykule 16. Szczegółowe zasady tej ochrony są określone w dyrektywie 95/49/WE. Artykuł 43 ust.2 ("i 3") UoODO w obecnej formie jest sprzeczny z tą dyrektywą z następujących powodów:

- Przeprowadzone poprzez uchwalenie tej Ustawy zbliżenie przepisów prawa (do prawa wspólnotowego) wpłynęło na zmniejszenie ochrony podstawowych praw i wolności obywateli.
- Ograniczenia prawa dostępu i informacji oraz niektórych obowiązków administratora danych mogą być przeprowadzone przez Państwo Członkowskie w następujących trzech dziedzinach: bezpieczeństwa publicznego, interesów ekonomicznych lub finansowych oraz walki z przestępczością. Pole działalności związków wyznaniowych z całą pewnością nie mieści się w tych dziedzinach.
- Wprowadzenie tego przepisu ograniczyło uprawnienia organu nadzorczego (GIODO) do przeprowadzania dochodzenia i interwencji, szczególnie w przypadkach skarg od obywateli.

Komisja Europejska rozpatruje w chwili obecnej skargę obywatela Rzeczypospolitej Polskiej na niewłaściwą transpozycję dyrektywy 95/46/WE na grunt prawa polskiego. Skarga o numerze CHAP(2011)00776 dotyczy artykułu 43 ust.2 UoODO.

Różnica pomiędzy dotychczasowym a projektowanym stanem prawnym

Projekt nadaje organowi nadzorczemu (GIODO) pełne uprawnienia do wydawania decyzji administracyjnych i rozpatrywania skarg w sprawach wykonania przepisów o ochronie danych osobowych przetwarzanych przez kościoły i związki wyznaniowe.

Przewidywane skutki społeczne, gospodarcze, finansowe i prawne

Projekt wywołuje pozytywne skutki społeczne, poprzez zwiększenie ochrony podstawowych praw i wolności obywateli. Projekt nie wywołuje skutków gospodarczych ani finansowych.

Źródła finansowania

Projekt nie wywołuje nowych obciążeń dla budżetu państwa lub budżetów jednostek samorządu terytorialnego.

Założenia projektów podstawowych aktów wykonawczych

Projekt nie wymaga dodatkowych aktów wykonawczych.

Zgodności projektu ustawy z prawem Unii Europejskiej

Niniejszy projekt ustawy jest zgodny z prawem Unii Europejskiej.

Warszawa, 26 czerwca 2012 r.

BAS–WAPEiM–1560/12

Pani Ewa Kopacz
Marszałek Sejmu RP

Opinia w sprawie zgodności z prawem Unii Europejskiej poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy o ochronie danych osobowych (przedstawiciel wnioskodawców: poseł Robert Biedroń)

Na podstawie art. 34 ust. 9 uchwały Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 30 lipca 1992 roku – Regulamin Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej (Monitor Polski z 2012 poz. 32), sporządza się następującą opinię:

1. Przedmiot projektu ustawy

Projekt ustawy zmienia art. 43 pkt 2 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (Dz. U. z 2002 r., Nr 101, poz. 926, tekst jednolity), zwanej dalej „ustawą”. Nowelizacja upoważnia Generalnego Inspektora Danych Osobowych, zwanego dalej „GIODO”, do wykonywania określonych kompetencji w odniesieniu do zbiorów danych dotyczących osób należących do kościoła lub innego związku wyznaniowego, o uregulowanej sytuacji prawnej, przetwarzanych na potrzeby tego kościoła lub związku. Na jej podstawie GIODO będzie mógł wydawać decyzje administracyjne i rozpatrywać skargi w sprawach dotyczących wykonania przepisów o ochronie danych osobowych (art. 12 ust. 2 ustawy), a także podejmować, w odniesieniu do tych zbiorów danych, czynności kontrole i środki określone w art. 14 ust. 1 i ust. 3-5, art. 15-18 ustawy, które mają zapewniać ich ochronę.

W obecnym stanie prawnym uprawnienia GIODO względem zbiorów danych dotyczących osób należących do kościoła lub innego związku wyznaniowego, o uregulowanej sytuacji prawnej, przetwarzanych na potrzeby tego kościoła lub związku, są ograniczone. W szczególności GIODO: 1) nie ma prawa wstępu do pomieszczeń, w których zlokalizowane są zbiory, oraz pomieszczeń, w których przetwarzane są dane poza zbiorem danych, i przeprowadzenia niezbędnych badań lub innych czynności kontrolnych w celu oceny zgodności przetwarzania danych z ustawą, 2) nie ma prawa wglądu do wszelkich dokumentów i danych mających bezpośredni związek z problematyką kontroli oraz sporządzania ich kopii ani nie ma prawa zlecać sporządzania ekspertyz oraz opinii, ani też przeprowadzać oględzin urządzeń, nośników oraz systemów informatycznych służących do przetwarzania danych; 3) nie może wydawać żadnych decyzji administracyjnych, w tym nakazujących administratorowi przywrócenie stanu zgodnego z prawem, ani rozpatrywać skarg

w sprawach wykonania przepisów o ochronie danych osobowych; 4) nie może żądać wszczęcia postępowania dyscyplinarnego lub innego przewidzianego prawem postępowania przeciwko osobom winnym dopuszczenia do uchybień[1]. Nowelizacja ma ten stan prawny zmienić i objąć powyżej wskazane zbiorów danych osobowych kontrolą sprawowaną przez GIODO.

Ustawa ma wejść w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

2. Stan prawa Unii Europejskiej w materii objętej projektem

Kwestie ochrony danych osobowych są regulowane prawem Unii Europejskiej. W tej mierze należy zwrócić szczególną uwagę na następujące przepisy:

- art. 16 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TfUE) (Dz. Urz. UE C 83 z 30.3.2010 r., s. 47). Zgodnie z tym artykułem każda osoba ma prawo do ochrony danych osobowych jej dotyczących (ust. 1). Parlament Europejski i Rada, stanowiąc zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą, określają zasady dotyczące ochrony osób fizycznych w zakresie przetwarzania danych osobowych przez instytucje, organy i jednostki organizacyjne Unii oraz przez państwa członkowskie w wykonywaniu działań wchodzących w zakres zastosowania prawa Unii, a także zasady dotyczące swobodnego przepływu takich danych. Przestrzeganie tych zasad podlega kontroli niezależnych organów (ust. 2). Zasady przyjęte na podstawie tego artykułu pozostają bez uszczerbku dla zasad szczególnych przewidzianych w art. 39 Traktatu o Unii Europejskiej (TUE)[2].
- art. 8 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej (KPP UE) (Dz. Urz. UE C 83 z 30.3.2010 r., s. 389). Stanowi on, że każdy ma prawo do ochrony danych osobowych, które go dotyczą (ust. 1). Dane te muszą być przetwarzane rzetelnie w określonych celach i za zgodą osoby zainteresowanej lub na innej uzasadnionej podstawie przewidzianej ustawą. Każdy ma prawo dostępu do zebranych danych, które go dotyczą, i prawo do dokonania ich sprostowania (ust. 2.). Przestrzeganie tych zasad podlega kontroli niezależnego organu (art. 3).

[1] Por. wyrok WSA w Warszawie z dnia 7 maja 2012 r., syng. akt II SA/Wa 2767/11.

[2] Na uwagę zasługują również dwie deklaracje, przyjęte przez konferencję międzyrządową podpisującą Traktat z Lizbony, a mianowicie deklaracje 20. i 21. W deklaracji 20., odnoszącej się do art. 16 TfUE, konferencja oświadczyła, że w każdym przypadku, w którym na podstawie art. 16 TfUE mają zostać przyjęte zasady dotyczące ochrony danych osobowych, które mogłyby mieć bezpośredni wpływ na bezpieczeństwo narodowe, powinno to być należycie wzięte pod uwagę. Konferencja przypomniała, że prawodawstwo mające zastosowanie (w szczególności dyrektywa 95/46/WE) zawiera szczególne odstępstwa w tym zakresie. W deklaracji 21. w sprawie ochrony danych osobowych w dziedzinie współpracy wymiarów sprawiedliwości w sprawach karnych i współpracy policyjnej konferencja przyznała, że konieczne może okazać się wprowadzenie zasad szczególnych dotyczących ochrony danych osobowych i swobodnego przepływu tych danych w dziedzinach współpracy wymiarów sprawiedliwości w sprawach karnych i współpracy policyjnej, zapewnianej na podstawie art. 16 TfUE, ze względu na szczególny charakter tych dziedzin. Deklaracje te, pomimo że nie mają mocy prawnie wiążącej, stanowią wskazówkę interpretacyjną, pomocną przy wykładni art. 16 TfUE.

- Dyrektywa 95/46/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 24 października 1995 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w zakresie przetwarzania danych osobowych i swobodnego przepływu tych danych (Dz. Urz. UE L 281 z 23.11.1995, str. 31, polskie wydanie specjalne rozdz. 13, t. 15, s. 355), zwana dalej „dyrektywą 95/46/WE". Z punktu widzenia opiniowanej nowelizacji na uwagę zasługuje, że ustawa stanowi akt implementujący dyrektywę 95/46/WE, co ustawodawca zaznaczył dodając w jej tytule potwierdzający to odnośnik[3].

  Celem dyrektywy 95/46/WE jest zobowiązanie państw członkowskich do ochrony praw podstawowych i wolności osób fizycznych, w szczególności ich prawa do prywatności w odniesieniu do przetwarzania danych osobowych (art. 1 ust. 1 dyrektywy 95/46/WE). Dyrektywa ta ma zastosowanie do przetwarzania[4] danych osobowych[5] w całości lub w części w sposób automatyczny oraz innego przetwarzania danych osobowych, stanowiących część zbioru danych[6] lub mających stanowić część zbioru danych. Dyrektywa określa również dwa przypadki, w których nie ma ona zastosowania. Ma to miejsce: 1) w ramach działalności wykraczającej poza zakres prawa Wspólnoty, jak np. dotyczy danych dotyczących prawa karnego, bezpieczeństwa publicznego, obronności, bezpieczeństwa państwa (dawne Tytuły V i VI TUE ustanawiające przepisy dotyczące Współpracy Zagranicznej i Bezpieczeństwa oraz Współpracy Policyjnej i Sądowej w Sprawach Karnych) oraz 2) danych przetwarzanych przez osobę fizyczną w trakcie czynności o czysto osobistym lub domowym charakterze (art. 3 ust. 2 dyrektywy 95/46/WE).

  Dyrektywa zakazuje państwom członkowskich przetwarzania określonych kategorii danych osobowych. Państwa członkowskie nie mogą zatem przetwarzać danych osobowych ujawniających pochodzenie rasowe lub etniczne, opinie polityczne, przekonania religijne lub filozoficzne, przynależność do związków zawodowych oraz danych dotyczących zdrowia i życia seksualnego (art. 8 ust. 1 dyrektywy 95/46/WE). Z punktu widzenia opiniowanego projektu ustawy na uwagę zasługuje derogacja od tego zakazu, uwzględniona w art. 8 ust. 2 pkt d dyrektywy 95/46/WE. Przewiduje on, że

---

[3] Odnośnik tek został dodany mocą art. 13 ustawy z dnia 24 sierpnia 2007 r. o zmianie niektórych ustaw w związku z członkostwem Rzeczypospolitej Polskiej w Unii Europejskiej (Dz. U. z 2007, Nr 176 poz. 1238).

[4] Przetwarzanie danych osobowych oznacza każdą operację lub zestaw operacji dokonywanych na danych osobowych przy pomocy środków zautomatyzowanych lub innych, jak np. gromadzenie, rejestracja, porządkowanie, przechowywanie, adaptacja lub modyfikacja, odzyskiwanie, konsultowanie, wykorzystywanie, ujawnianie poprzez transmisję, rozpowszechnianie lub udostępnianie w inny sposób, układanie lub kompilowanie, blokowanie, usuwanie lub niszczenie (art. 2 lit. b dyrektywy 95/46/WE)

[5] Dane osobowe w rozumieniu tej dyrektywy to wszelkie informacje dotyczące zidentyfikowanej lub możliwej do zidentyfikowania osoby fizycznej; osoba możliwa do zidentyfikowania to osoba, której tożsamość można ustalić bezpośrednio lub pośrednio, szczególnie przez powołanie się na numer identyfikacyjny lub jeden bądź kilka szczególnych czynników określających jej fizyczną, fizjologiczną, umysłową, ekonomiczną, kulturową lub społeczną tożsamość (art. 2 lit. a dyrektywy 95/46/WE)

[6] Zbiór danych oznacza każdy uporządkowany zestaw danych osobowych, dostępnych według określonych kryteriów, scentralizowanych, zdecentralizowanych lub rozproszonych funkcjonalnie lub geograficznie (art. 2 lit. c dyrektywy 95/46/WE).

zakaz przetwarzania powyżej określonych kategorii danych osobowych nie ma zastosowania w przypadku, gdy przetwarzanie danych jest dokonywane w ramach legalnej działalności wspartej odpowiednimi gwarancjami przez fundację, stowarzyszenie lub inną instytucję nienastawioną na osiąganie zysku, której cele mają charakter polityczny, filozoficzny, religijny lub związkowy, pod warunkiem, że przetwarzanie danych odnosi się wyłącznie do członków tej instytucji lub osób mających z nią regularny kontakt w związku z jej celami oraz, że dane nie zostaną ujawnione osobie trzeciej bez zgody osób, których dane dotyczą. Ponadto, pod warunkiem ustanowienia odpowiednich środków zabezpieczających państwa członkowskie mogą, ze względu na istotny interes publiczny, ustalić dodatkowe wyłączenia (art. 8 ust. 4 dyrektywy 95/46/WE). Skorzystanie z powyższych derogacji jest notyfikowane Komisji (art. 8 ust. 6 dyrektywy 95/46/WE).

Dyrektywa nakłada na państwa członkowskie wiele zobowiązań dotyczących ochrony danych. Ich zakres wyznacza ramy uprawnień osób fizycznych i prawnych (jednostek) do domagania się ochrony ich danych osobowych przez państwa członkowskie. Najogólniej, dyrektywa wymaga, państwa członkowskie zapewniały jednostkom prawo dostępu do informacji, które ich dotyczą, prawo do zweryfikowania tych informacji i sprawdzenia ich prawdziwości oraz prawo sprzeciwu co do przetwarzania danych, które ich dotyczą. Państwa Członkowskie zapewniają, że każdej osobie, która poniosła szkodę wskutek przetwarzania danych osobowych naruszającego ustanowione wymogi ochrony, przysługuje od administratora tych danych odszkodowanie za poniesioną szkodę. Państwa członkowskie mają też przyjąć środki w celu zapewnienia realizacji przepisów dyrektywy, w tym w szczególności określić sankcje nakładane za naruszenia przepisów tej dyrektywy, a osobom, które poniosły szkodę wskutek niezgodnej z prawem operacji przetwarzania danych lub innej czynności niezgodnej z przepisami krajowymi przyjętymi zgodnie z niniejszą dyrektywą, zapewnić możliwość dochodzenia odszkodowania od administratora danych osobowych (art. 23 i 24 dyrektywy 95/46/WE).

Państwa członkowskie upoważnione są ograniczyć zakres uprawnień jednostek gwarantowanych im na mocy dyrektywy 95/46/WE, jeżeli jest to konieczne dla zabezpieczenia: 1) bezpieczeństwa narodowego, 2) obronności, 3) bezpieczeństwa publicznego, 4) czynności prowadzonych w sprawach karnych lub sprawach o naruszenie zasad etyki w zawodach podlegających regulacji, 5) ważnego interesu ekonomicznego lub finansowego państwa członkowskiego lub UE, 6) funkcji kontrolnych, inspekcyjnych i regulacyjnych związanych wykonywaniem władzy publicznej w określonych sferach[7] oraz 7) ochrony osoby, której dane dotyczą oraz praw i wolności innych osób (art. 13 ust. 1 dyrektywy 95/46/WE).

[7] Sfery te to: bezpieczeństwo publiczne, czynności prowadzone w sprawach karnych lub sprawach o naruszenie zasad etyki w zawodach podlegających regulacji i ważny interes ekonomiczny lub finansowy państwa członkowskiego lub UE.

Państwa członkowskie zobowiązane są zapewnić, by jeden lub więcej organów publicznych był odpowiedzialny za kontrolę stosowania na jego terytorium przepisów przyjętych przez państwa członkowskie w mocy omawianej dyrektywy. Organ ten zobowiązany jest postępować w sposób całkowicie niezależny przy wykonywaniu powierzonych mu funkcji. Dyrektywa określa zakres uprawnień, jaki ma przysługiwać temu organowi. Ma on w szczególności mieć uprawnienia dochodzeniowe, w tym prawo dostępu do danych i prawo gromadzenia informacji oraz uprawnienia interwencyjne. Organ ten ma być kompetentny do rozpatrywania skarg dotyczących ochrony praw i wolności w zakresie przetwarzania danych składanych przez jednostki oraz do pozywania, w przypadku naruszenia krajowych przepisów przyjętych w celu wdrożenia omawianej dyrektywy (art. 28 dyrektywy 95/46/WE).

3. Analiza przepisów projektu pod kątem ustalonego stanu prawa Unii Europejskiej

Projektowane objęcie zbiorów danych dotyczących osób należących do kościoła lub innego związku wyznaniowego, o uregulowanej sytuacji prawnej, przetwarzanych na potrzeby tego kościoła lub związku właściwością GIODO należy ocenić z punktu widzenia art. 8 dyrektywy 95/46/WE. Przepis ten w ust. 1 zabrania państwom członkowskim przetwarzania danych osobowych ujawniających ich m.in. przekonania religijne. Art. 8 ust. 2 lit. d) tej dyrektywy postanawia jednak, że zakaz ten nie dotyczy przetwarzania danych osobowych dokonywanych w ramach legalnej działalności wspartej odpowiednimi gwarancjami przez fundację, stowarzyszenie lub inną instytucję nienastawioną na osiąganie zysku, której cele mają charakter m.in. religijny, pod warunkiem, że przetwarzanie danych odnosi się wyłącznie do członków tej instytucji lub osób mających z nią regularny kontakt w związku z jej celami oraz że dane nie zostaną ujawnione osobie trzeciej bez zgody osób, której jej dotyczą. Ponadto art. 8 ust. 4 dyrektywy 95/46/WE upoważnia państwa członkowskie do ustanowienia dodatkowych wyłączeń, jeżeli jest to podyktowane istotnym interesem publicznym. Skorzystanie z powyższej derogacji podyktowane jest tym, by państwa członkowskie ustanowiły odpowiednie środki zabezpieczające (art. 8 ust. 4 dyrektywy 95/46/WE) oraz notyfikowały ją Komisji (art. 8 ust. 6 dyrektywy 95/46/WE). Obecnie obowiązujące przepisy art. 43 ust. 2 ustawy, wyłączające zbiory danych dotyczących osób należących do kościoła lub innego związku wyznaniowego o uregulowanej sytuacji prawnej, przetwarzanych na potrzeby tego kościoła lub związku można uznać za objęte derogacją, o której stanowi art. 8 ust. 4 dyrektywy 95/46/WE. Odwołując się do zasady legalizmu zakładającej, że organy władzy publicznej działają na podstawie i w granicach prawa, przyjąć można, że derogacja ta była notyfikowana do Komisji Europejskiej, a Polska ustanowiła wystarczające środki zabezpieczające. Przyjęcie opiniowanej

nowelizacji przy poczynieniu takich założeń oznaczałoby, że ustawodawca rezygnuje z derogacji, w granicach dopuszczalnych na gruncie swobody regulacyjnej pozostawionej mu dyrektywą 95/46/WE.

Jak wskazano, projekt ustawy zmierza do upoważnienia GIODO do podejmowania określonych w pkt 1 opinii czynności kontrolnych i nadzorczych wobec zbiorów danych dotyczących osób należących do kościoła lub innego związku wyznaniowego, o uregulowanej sytuacji prawnej, przetwarzanych na potrzeby tego kościoła lub związku. Jak wspomniano, obecnie obowiązujący art. 43 ustawy nie dopuszcza merytorycznej ingerencji GIODO w sprawach przetwarzania tego rodzaju danych osobowych. Nowelizacja ten stan rzeczy ma zmieniać. Rozwiązanie takie jest zgodne z art. 16 TfUE i art. 8 KPP, które gwarantują każdemu prawo do ochrony danych osobowych na określonych warunkach oraz przewidują, że ich poszanowanie zapewni niezależny organ. Nowelizacja jest również zgodna z art. 28 ust. 3 i 4 dyrektywy 95/46/WE. Przepisy tego artykułu zobowiązują państwa członkowskie do wyposażenia organu nadzorczego, a taką funkcję w polskim porządku prawnym pełni GIODO, w uprawnienia dochodzeniowe, interwencyjne, kompetencje do rozpatrywania skarg dotyczących ochrony praw i wolności w zakresie przetwarzania danych oraz prawo do pozywania w przypadku naruszenia przepisów krajowych przyjętych zgodnie z dyrektywą dyrektywy 95/46/WE.

4. Konkluzja

Projekt ustawy o zmianie ustawy o ochronie danych osobowych jest zgodny z prawem UE.

Akceptował:

Dyrektor Biura Analiz Sejmowych

Zbigniew Wrona

Warszawa, 26 czerwca 2012 r.

BAS–WAPEiM–1561/12

Pani Ewa Kopacz
Marszałek Sejmu RP

Opinia w sprawie stwierdzenia, czy poselski projekt ustawy o zmianie ustawy o ochronie danych osobowych (przedstawiciel wnioskodawców: poseł Robert Biedroń) jest projektem ustawy wykonującej prawo Unii Europejskiej w rozumieniu art. 95a Regulaminu Sejmu

Projekt ustawy zmienia art. 43 pkt 2 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (Dz. U. z 2002 r., Nr 101, poz. 926, tekst jednolity), zwanej dalej „ustawą". Nowelizacja upoważnia Generalnego Inspektora Danych Osobowych, zwanego dalej „GIODO", do wykonywania określonych kompetencji w odniesieniu do zbiorów danych dotyczących osób należących do kościoła lub innego związku wyznaniowego, o uregulowanej sytuacji prawnej, przetwarzanych na potrzeby tego kościoła lub związku. Na jej podstawie GIODO będzie mógł wydawać decyzje administracyjne i rozpatrywać skargi w sprawach dotyczących wykonania przepisów o ochronie danych osobowych (art. 12 ust. 2 ustawy), a także podejmować, w odniesieniu do tych zbiorów danych, czynności kontrole i środki określone w art. 14 ust. 1 i ust. 3-5, art. 15-18 ustawy, które mają zapewniać ich ochronę.

Analizowaną nowelizację należy ocenić w świetle przepisów unijnych gwarantujących osobom fizycznym i prawnym prawo do ochrony ich danych osobowych. Przepisy te zawarto w art. 16 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TfUE) (Dz. Urz. UE C 83 z 30.3.2010 r., s. 47) oraz w art. art. 8 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej (Dz. Urz. UE C 83 z 30.3.2010 r., s. 389). Na szczególną uwagę zasługuje dyrektywa 95/46/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 24 października 1995 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w zakresie przetwarzania danych osobowych i swobodnego przepływu tych danych (Dz. Urz. UE L 281 z 23.11.1995, str. 31, polskie wydanie specjalne rozdz. 13, t. 15, s. 355), zwana dalej „dyrektywą 95/46/WE". Wynika to z tego, że nowelizowana ustawa stanowi akt implementujący dyrektywę 95/46/WE, co ustawodawca zaznaczył dodając w jej tytule potwierdzający to odnośnik[1].

Projektowane objęcie zbiorów danych dotyczących osób należących do kościoła lub innego związku wyznaniowego, o uregulowanej sytuacji prawnej, przetwarzanych na potrzeby tego kościoła lub związku właściwością GIODO należy ocenić z punktu widzenia art. 8 dyrektywy 95/46/WE. Przepis ten w ust. 1 zabrania państwom członkowskim przetwarzania danych osobowych

[1] Odnośnik tek został dodany mocą art. 13 ustawy z dnia 24 sierpnia 2007 r. o zmianie niektórych ustaw w związku z członkostwem Rzeczypospolitej Polskiej w Unii Europejskiej (Dz. U. z 2007, Nr 176 poz. 1238).

ujawniających ich m.in. przekonania religijne. Art. 8 ust. 2 lit. d) tej dyrektywy postanawia jednak, że zakaz ten nie dotyczy przetwarzania danych osobowych dokonywanych w ramach legalnej działalności wspartej odpowiednimi gwarancjami przez fundację, stowarzyszenie lub inną instytucję nienastawioną na osiąganie zysku, której cele mają charakter polityczny, filozoficzny, religijny lub związkowy, pod warunkiem, że przetwarzanie danych odnosi się wyłącznie do członków tej instytucji lub osób mających z nią regularny kontakt w związku z jej celami oraz że dane nie zostaną ujawnione osobie trzeciej bez zgody osób, której jej dotyczą. Ponadto art. 8 ust. 4 dyrektywy 95/46/WE upoważnia państwa członkowskie do ustanowienia dodatkowych wyłączeń, jeżeli jest to podyktowane istotnym interesem publicznym. Skorzystanie z powyższej derogacji podyktowane jest tym, by państwa członkowskie ustanowiły odpowiednie środki zabezpieczające (art. 8 ust. 4 dyrektywy 95/46/WE) oraz notyfikowały ją Komisji (art. 8 ust. 6 dyrektywy 95/46/WE). Przepisy art. 43 ust. 2 ustawy, wyłączające zbiory danych dotyczących osób należących do kościoła lub innego związku wyznaniowego, o uregulowanej sytuacji prawnej, przetwarzanych na potrzeby tego kościoła lub związku można uznać za objęte derogacją, o której stanowi art. 8 ust. 4 dyrektywy 95/46/WE. Odwołując się do zasady legalizmu zakładającej, że organy władzy publicznej działają na podstawie i w granicach prawa, przyjąć można, że derogacja ta była notyfikowana do Komisji Europejskiej. Przyjęcie opiniowanej nowelizacji oznaczałoby, że ustawodawca z niej rezygnuje, w granicach dopuszczalnych na gruncie swobody regulacyjnej pozostawionej mu dyrektywą 95/46/WE.

Projekt ustawy o zmianie ustawy o ochronie danych osobowych nie jest projektem ustawy wykonującej prawo Unii Europejskiej w rozumieniu art. 95a Regulaminu Sejmu.

Akceptował:

Dyrektor Biura Analiz Sejmowych

Zbigniew Wrona

PIERWSZY PREZES
SĄDU NAJWYŻSZEGO
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Warszawa, dnia 19 lipca 2012 r.

BSA III - 021- 268/12

SEKRETARIAT SZEFA KS
L.dz. 2 3. 07. 2012
Data wpływu

Pan
Lech CZAPLA
Szef Kancelarii Sejmu

Szanowny Panie Ministrze!

W odpowiedzi na pismo z dnia 12 lipca 2012 r., GMS-WP-173-204/12 uprzejmie informuję, że Sąd Najwyższy na podstawie art. 1 p. 3 ustawy o Sądzie Najwyższym z dnia 23 listopada 2002 r. (Dz. U. Nr 240, poz. 2052 ze zm.) nie uznaje za celowe opiniowania ***poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy o ochronie danych osobowych***.

Z poważaniem

Stanisław Dąbrowski

Stanisław DĄBROWSKI

GENERALNY INSPEKTOR
OCHRONY DANYCH
OSOBOWYCH
dr Wojciech R. Wiewiórowski

DOLiS – 033 – 303 / 12 / AFS

Warszawa, dnia 31 lipca 2012 r.

SEKRETARIAT SZEFA KS
L.dz. .....
Data wpływu 02. 08. 2012

Pan
Lech Czapla
Szef Kancelarii Sejmu

Kancelaria Sejmu
ul. Wiejska 4/6/8
00 – 902 Warszawa

Szanowny Panie Ministrze

w nawiązaniu do pisma z dnia 12 lipca 2012 r. o sygn. GMNS-WP-173-204/12 (data wpływu do Biura Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych – 17 lipca 2012 r.) uprzejmie informuję, iż do *projektu ustawy o zmianie ustawy o ochronie danych osobowych* pod kątem przepisów obowiązującej aktualnie ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (t.j. Dz. U. z 2002 r. Nr 101, poz. 926 ze zm.) nie zgłaszam uwag.

Jednocześnie należy pamiętać, iż polska ustawa zasadnicza, tj. ustawa z dnia 2 kwietnia 1997 r. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. Nr 78, poz. 483 ze zm.), klasyfikując wolności, prawa i obowiązki człowieka i obywatela przesądziła, iż ewentualne ograniczenia w zakresie korzystania z konstytucyjnych wolności i praw mogą być ustanawiane tylko w ustawie i tylko wtedy, gdy są konieczne w demokratycznym państwie dla jego bezpieczeństwa lub porządku publicznego, bądź dla ochrony środowiska, zdrowia i moralności publicznej, albo wolności i praw innych osób. Ograniczenia te nie mogą naruszać istoty wolności i praw (art. 31 ust. 3 Konstytucji RP).

To ustawa, jako akt prawny stojący w hierarchii tego typu aktów najwyżej, określić miała – zgodnie z art. 51 ust. 5 Konstytucji RP – zasady i tryb gromadzenia oraz udostępniania informacji o osobach. Dyspozycję powołanego przepisu wypełniła m.in. ustawa o ochronie danych

KANCELARIA SEJMU
Biuro Korespondencji
01. 08. 2012

ul. Stawki 2
00 – 193 Warszawa
tel.(022) 860 – 70 – 81
fax (022) 860 – 70 – 90
www.giodo.gov.pl

osobowych, która określa zasady postępowania przy przetwarzaniu danych osobowych oraz prawa osób, których dane osobowe są lub mogą być przetwarzane w zbiorach danych (art. 2 ust. 1 ustawy o ochronie danych osobowych).

Ustawa ta nałożyła – celem zapewnienia osobom, których dane dotyczą należytej ochrony – na administratorów danych, szereg obowiązków, wyposażając jednocześnie organ do spraw ochrony danych osobowych w określone kompetencje. Wśród nich znajduje się m.in. kontrola zgodności przetwarzania danych z przepisami o ochronie danych osobowych (art. 12 pkt 1 ustawy), czy wydawanie decyzji administracyjnych i rozpatrywanie skarg w sprawach wykonania przepisów o ochronie danych osobowych (art. 12 pkt 2). Generalnemu Inspektorowi, zastępcy Generalnego Inspektora lub upoważnionym przez niego pracownikom Biura – celem wykonania powyższych zadań – przyznano (mocą art. 14 pkt 1) m.in. prawo do wstępu, w godzinach od 6.00 do 22.00, za okazaniem imiennego upoważnienia i legitymacji służbowej, do pomieszczenia, w którym zlokalizowany jest zbiór danych, oraz pomieszczenia, w którym przetwarzane są dane poza zbiorem danych, i przeprowadzenia niezbędnych badań lub innych czynności kontrolnych w celu oceny zgodności przetwarzania danych z ustawą, a także wglądu do wszelkich dokumentów i wszelkich danych mających bezpośredni związek z przedmiotem kontroli oraz sporządzania ich kopii (pkt 3), a także prawo do przeprowadzania oględzin urządzeń, nośników oraz systemów informatycznych służących do przetwarzania danych (pkt 4) i zlecania sporządzania ekspertyz i opinii (pkt 5). Obowiązki podmiotu kontrolowanego z jednej strony oraz prawa inspektorów z drugiej wypełniły następnie treść art. 15 – 18 ustawy o ochronie danych osobowych.

Poddanie kontroli wstępnej (uprzedniej) Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych procesu przetwarzania danych osobowych jeszcze przed jego faktycznym rozpoczęciem nastąpiło natomiast poprzez wprowadzenie mocą art. 40 ustawy o ochronie danych osobowych obowiązku zgłoszenia zbioru danych do rejestracji przez jego administratora, od czego wyjątki wymienione zostały w ust. 1 art. 43.

W – będącym przedmiotem zainteresowania projektodawców – art. 43 ust. 2 ustawy o ochronie danych osobowych ustawodawca zamieścił natomiast przypadki, w których Generalnemu Inspektorowi nie przysługują uprawnienia zegzemplifikowane w art. 12 pkt 2 oraz art. 14 pkt 1 oraz 3 – 5, a także art. 15 – 18. Zatem to ustawodawca przesądził o takim ukształtowaniu przepisów, z których wynika pozostawanie pewnej części działalności kościołów i związków zawodowych poza kontrolą niezależnego organu do spraw ochrony danych osobowych.

Z całą stanowczością zapewnić należy w tym miejscu – mając na uwadze treść przedłożonej nowelizacji – o odpowiednim przygotowaniu Generalnego Inspektora do objęcia kontrolą czynności ww. podmiotów, jako administratorów danych w sytuacji, gdy zaproponowane regulacje staną się częścią polskiego porządku prawnego.

Dokonując w tym miejscu niezbyt obszernej analizy przepisów dyrektywy nr 95/46/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 24 października 1995 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w zakresie przetwarzania danych osobowych i swobodnego przepływu tych danych (Dz. U.WE. 23.11.1995) zważyć należy, że zawarte w nich zostały dwie „grupy wyłączeń", przy czym jedna z nich ma charakter obligatoryjny – co oznacza, że dyrektywa nie może być stosowana jeśli zostaną spełnione wymienione w przepisach przesłanki – oraz druga o charakterze fakultatywnym. W tym ostatnim przypadku państwa członkowskie mogą zdecydować we własnym zakresie o dopuszczonych ograniczeniach w stosowaniu dyrektywy.

Pierwsza grupa wskazanych wyjątków określona została w art. 3 ust. 2 dyrektywy, który stanowi, że nie znajduje ona zastosowania do przetwarzania danych osobowych: *„w ramach działalności wykraczającej poza zakres prawa Wspólnoty, jak np. dane, o których stanowi tytul V i VI Traktatu o Unii Europejskiej, a w żadnym razie do działalności na rzecz bezpieczeństwa publicznego, obronności, bezpieczeństwa państwa (łącznie z dobrą kondycją gospodarczą państwa, gdy działalność ta dotyczy spraw związanych z bezpieczeństwem państwa) oraz działalności państwa w obszarach prawa karnego"* oraz *„przez osobę fizyczną w trakcie czynności o czysto osobistym lub domowym charakterze"*. W istocie przetwarzanie danych dotyczących osób należących do kościoła lub innego związku wyznaniowego nie mieści się we wskazanym powyżej zakresie przedmiotowym, przesądzającym o zwolnieniu z obowiązku stosowania właściwych przepisów dyrektywy.

O możliwości wprowadzenia przez państwa członkowskie fakultatywnych wyjątków w zakresie stosowania przepisów powołanej dyrektywy zadecydowało brzmienie jej art. 13. Ust. 1 tego przepisu stanowi, że *„Państwo Członkowskie może przyjąć środki ustawodawcze w celu ograniczenia zakresu praw i obowiązków, przewidzianego w art. 6 ust. 1, art. 10, art. 11 ust. 1, art. 12 oraz 21, kiedy ograniczenie takie stanowi środek konieczny dla zabezpieczenia: a) bezpieczeństwa narodowego; b) obronności; c) bezpieczeństwa publicznego; d) działań prewencyjnych, prowadzonych czynności dochodzeniowo – śledczych i prokuratorskich w sprawach karnych lub sprawach o naruszenie zasad etyki w zawodach podlegających regulacji; e) ważnego interesu ekonomicznego lub finansowego Państwa Członkowskiego lub Unii Europejskiej, łącznie z kwestiami pieniężnymi, budżetowymi i podatkowymi; f) funkcji kontrolnych, inspekcyjnych i regulacyjnych związanych, nawet sporadycznie, z wykonywaniem władzy publicznej w przypadkach wymienionych w lit. c)–e); g) ochrony osoby, której dane dotyczą oraz praw i wolności innych osób."* I w tym przypadku nie wydaje się aby którakolwiek z kategorii obejmowała przetwarzania danych „osób należących do kościoła lub innego związku wyznaniowego".

Ponadto w art. 28 ust. 3 dyrektywy nr 95/46/WE stwierdzono między innymi, że *każdy organ jest w szczególności wyposażony w: uprawienia dochodzeniowe, jak np. prawo dostępu do danych stanowiących przedmiot operacji przetwarzania danych oraz prawo gromadzenia wszelkich informacji potrzebnych do wykonywania jego funkcji nadzorczych; skuteczne uprawnienia interwencyjne, jak np. prawo do wyrażania opinii przed przystąpieniem do operacji przetwarzania danych zgodnie z art. 20, oraz zapewnienia odpowiedniej publikacji swoich opinii, zarządzania blokady, usunięcia lub zniszczenia danych, nakładania czasowego lub ostatecznego zakazu przetwarzania danych, ostrzegania lub upominania administratora danych, lub też prawo kierowania sprawy do parlamentów narodowych lub innych instytucji politycznych.*

Konstatując należy stwierdzić – zważywszy na rangę proponowanej zmiany oraz okoliczność, iż nowelizacją objęta została ustawa o ochronie danych osobowych, mocą której powołano organ do spraw ochrony danych osobowych, jako *sui generis* rzecznika praw osób, których dane dotyczą – iż Generalny Inspektor zgłasza pełną gotowość do uczestnictwa w pracach legislacyjnych poświęconych przedmiotowemu zagadnieniu, na każdym z dalszych etapów ich trwania.

Z poważaniem